

Spotlight

Een onderwerp telkens beknopt uitgelicht

Deze keer:

Werkzoekende werklozen met bijkomende activiteiten in 2017

1

Inleiding

Een werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werkloze (UVW-WZ) moet actief op zoek gaan naar werk. In bepaalde gevallen leidt dat tot tewerkstellingen van korte duur, die niet zorgen voor een uitstroom uit de werkloosheid. Daarnaast bestaan er ook een aantal stelsels waardoor werklozen tijdens hun uitkeringsgerechtigde periode een aantal activiteiten kunnen uitvoeren, waarmee ze ervaring kunnen opdoen om hun positie op de arbeidsmarkt te versterken.

In deze publicatie proberen we zulke activiteiten, die worden uitgevoerd bovenop de inspanningen voor het zoeken naar werk, nader in kaart te brengen.¹ Daarbij komen de volgende opties tot bijkomende activiteiten aan bod:

- **Voltijdse arbeid en gelegenhedswerk:**

Het gaat hier om korte periodes van tewerkstelling, die niet leiden tot een uitstroom uit de werkloosheid. Omdat die activiteiten niet te cumuleren zijn met een werkloosheidsuitkering, gaat het om dagen die de werkloze moet schrappen van zijn/haar controlekaart. De werkloze krijgt dus alleen een uitkering voor de niet-gewerkte dagen van de maand in kwestie. We maken onderscheid tussen 'voltijdse arbeid' (onder arbeidsovereenkomst in de week van maandag tot zaterdag, bijvoorbeeld interim) en 'gelegenhedswerk' (prestaties op zondag en/of zonder arbeidsovereenkomst, voor eigen rekening).

- **Nevenactiviteit:**

Dit zijn activiteiten die de werkloze als bijberoep kan (blijven) uitoefenen tijdens zijn/haar periode van werkloosheid. Dat is slechts mogelijk wanneer de werkloze het bijberoep vóór de uitkeringsaanvraag al minstens drie maanden naast een tewerkstelling heeft uitgevoerd, het bijberoep aangeeft op het moment van de uitkeringsaanvraag bij de uitbetalingsinstelling, de activiteit niet overdag (tussen 7 en 18 uur) plaatsvindt en het niet gaat om specifieke, verboden activiteiten. De nevenactiviteit kan als zelfstandige, maar ook als loontrekkende worden uitgevoerd.

- **De maatregel 'springplank naar zelfstandige':**

Het voordeel 'springplank naar zelfstandige' is een maatregel die de werkloze toelaat om tijdens de uitoefening van een nevenactiviteit als zelfstandige, twaalf maanden het recht op werkloosheidsuitkeringen te behouden. Het tijdstip waarop de werkloze die activiteit verricht, heeft daarbij geen belang en de inkomsten zijn binnen bepaalde grenzen cumuleerbaar met de werkloosheidsuitkering.

- **Activiteiten als vertolkend of als scheppend artiest:**

Artistieke activiteiten tijdens de periode van werkloosheid zijn mogelijk, indien ze worden aangegeven. Het uitvoeren van zo'n activiteit beïnvloedt uiteraard wel het uitkeringsbedrag waarop de betrokkene dan recht heeft. We maken een onderscheid tussen de creatie of de uitvoering of interpretatie van artistieke werken (vertolkend) en de artistieke activiteiten als schepende kunstenaar.

- **Plaatselijke Werkagentschappen (PWA):**

Diverse activiteiten waaraan niet wordt tegemoetgekomen door het reguliere arbeidscircuit, mogen onder bepaalde voorwaarden worden uitgevoerd in het kader van het PWA. De PWA-werknemers worden daarvoor betaald met PWA-cheques. Het is mogelijk voor UVW om activiteiten uit te voeren via het PWA-stelsel als ze sinds 2 jaar (of 6 maand vanaf 45 jaar) werkloos zijn of in de loop van de 36 maanden vóór hun inschrijving in een PWA gedurende minstens 24 maanden werden vergoed.

- **Vrijwilligerswerk²:**

Werklozen mogen onder bepaalde voorwaarden vrijwilligerswerk verrichten voor een particulier of voor een organisatie met behoud van de werkloosheidsuitkering. Zij moeten dat vooraf aangeven bij de RVA, die de aanvraag dan kan aanvaarden of weigeren.

¹ Het stelsel van deeltijds werk met behoud van rechten en een inkomensgarantie-uitkering (IGU) wordt in deze publicatie niet behandeld. Van de 70.877 verschillende personen die in refertiejaar 2017 een IGU ontvingen, tellen we volgens de hier gebruikte methodologie 6.749 die ook op een gegeven moment een bijkomende activiteit als UVW-WZ uitoefenden.

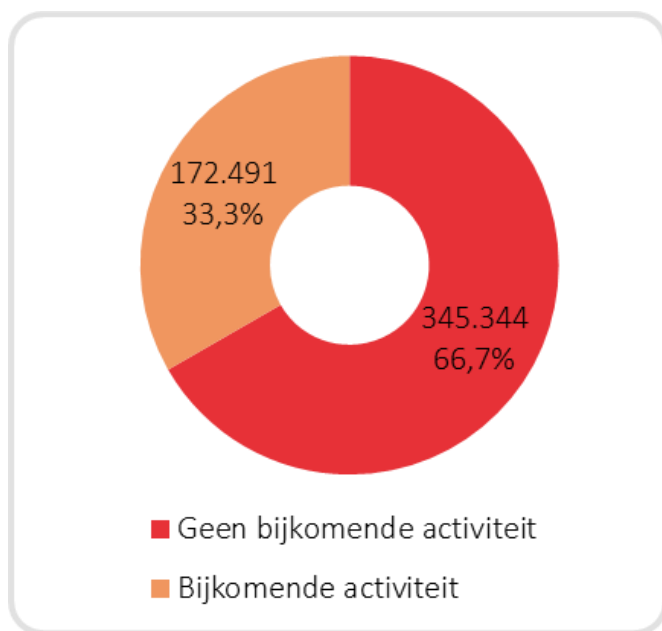
² NB Over deze vorm van bijkomende activiteit heeft de RVA in september 2017 ook een specifieke publicatie uitgebracht, zie 'Spotlight - Volledig werklozen die vrijwilligerswerk verrichten'.

Deze publicatie brengt gegevens voor het jaar 2017 over die bijkomende activiteiten bij UVW-WZ. De activiteiten vóór of na de werkloosheidsperiode worden uit de resultaten geweerd.³

Voor voltijdse arbeid en gelegenhedswerk staan in de RVA-databank gegevens uit de roosters die afkomstig zijn van de controlekaarten van de werklozen. Met die

2 Het aantal UVW-WZ met een bijkomende activiteit

Grafiek 1 Verhouding van het aantal UVW-WZ met en zonder bijkomende activiteit in 2017

In 2017 heeft 1/3 van de UVW-WZ tijdens de werkloosheidsperiode minstens één soort bijkomende activiteit uitgeoefend. Wij schrijven 'minstens één', omdat één persoon in de loop van het jaar of zelfs in de loop van één maand verschillende activiteitstypes kan uitoefenen. In de meeste gevallen (125.997 UVW-WZ, d.i. 24,3% van het totaal van UVW-WZ in 2017 of 73,0% van diegenen met een bijkomende activiteit) ging het echter wel om slechts 1 uitgeoefend activiteitstype voor het hele jaar (zie tabel 1).

Voltijdse arbeid was met voorsprong het meest beoefende type activiteit: 25,7% van de UVW-WZ liet in de loop van de werkloosheidsperiode bijkomende voltijdse arbeid optekenen (zie grafiek 2), gevolgd door het gelegenhedswerk dat door 7,2% van de UVW-WZ werd beoefend tijdens hun werkloosheidsperiode. Voor de overige activiteitstypes noteren we aandelen tussen 0,6% en 3,5%.

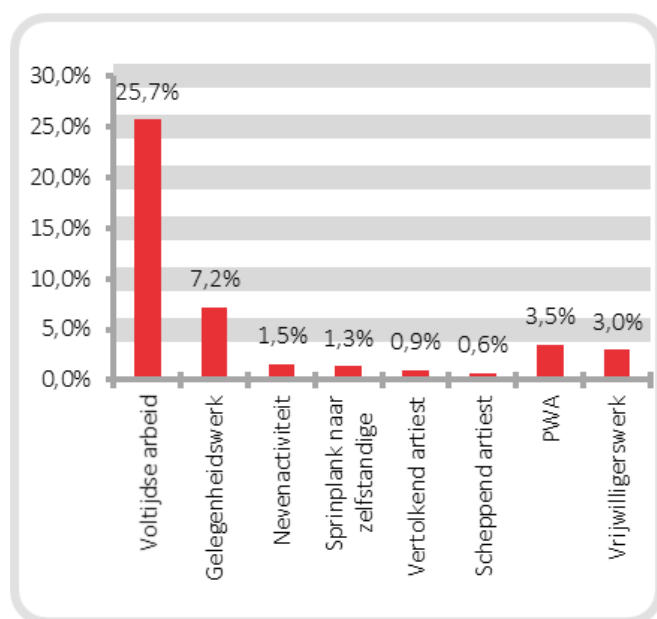
³ Wanneer een werkloze instroomt in of uitstroomt uit de werkloosheid, kan het dat er in respectievelijk de eerste of laatste maand met een uitkering dagen tewerkstelling zijn aangegeven die niet onder dat concept van 'bijkomende activiteit' vallen, omdat ze voorafgaan aan of volgen op de werkloosheidsperiode. Om die reden werd bij een instroom in de loop van het jaar geen rekening gehouden met de eerste maand en bij een uitstroom werd hetzelfde gedaan met de laatste maand. Bij een tijdelijke onderbreking van de werkloosheidsperiode in de loop van het jaar werden ook de maand vóór en na de onderbreking uit de resultaten geweerd.

roosters kunnen we ook bepalen hoeveel dagen per maand een werkloze de activiteit uitoefende. Voor het PWA beschikt de RVA over het aantal gepresteerde uren. Voor de overige activiteitstypes valt niet precies uit te maken hoe vaak ze worden uitgeoefend en kunnen we dus alleen bepalen hoeveel maanden de activiteit wordt gesignaleerd.⁴

Tabel 1 Verdeling van de UVW-WZ in 2017 volgens aantal types bijkomende activiteit

Aantal types activiteit	Aantal UVW-WZ	% van de UVW-WZ	% van de UVW-WZ met bijkomende activiteiten
0	345.344	66,7%	
1	125.997	24,3%	73,0%
2	39.381	7,6%	22,8%
3	6.725	1,3%	3,9%
4	381	0,1%	0,2%
5	7	0,001%	0,004%
Totaal	517.835	100%	

Grafiek 2 Aandeel van UVW-WZ in 2017 per type bijkomende activiteit

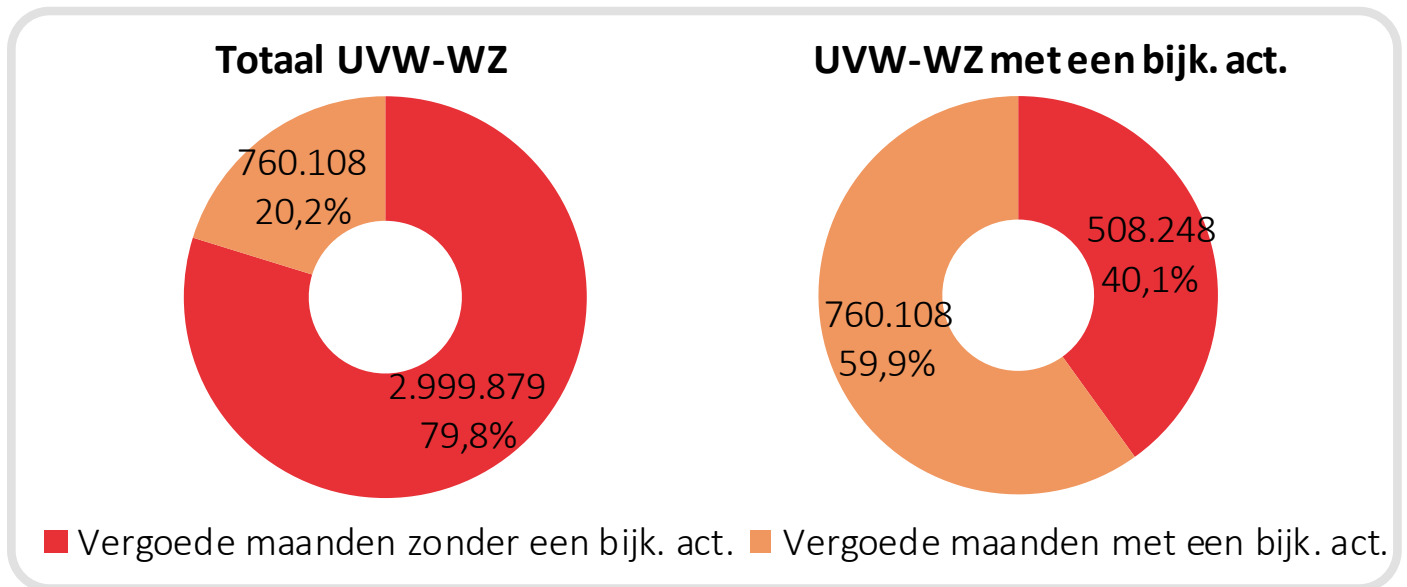

⁴ NB Sinds het Vlaamse Gewest de bevoegdheid over het PWA-stelsel heeft overgenomen in het kader van de zesde staats hervorming beschikt de RVA voor dat gewest niet langer over gegevens over dat stelsel. Bovendien is er voor meer dan 170 organisaties een algemene toelating gegeven voor vrijwilligerswerk door UVW, waardoor die activiteit niet meer hoeft te worden gesignaleerd. Voor PWA en vrijwilligerswerk resulteren de gegevens dus in een zekere onderschatting van de aantallen.

Hoe lang worden de bijkomende activiteiten uitgeoefend?

Grafiek 3

Verhouding van het vergoede maanden met en zonder bijkomende activiteit in 2017

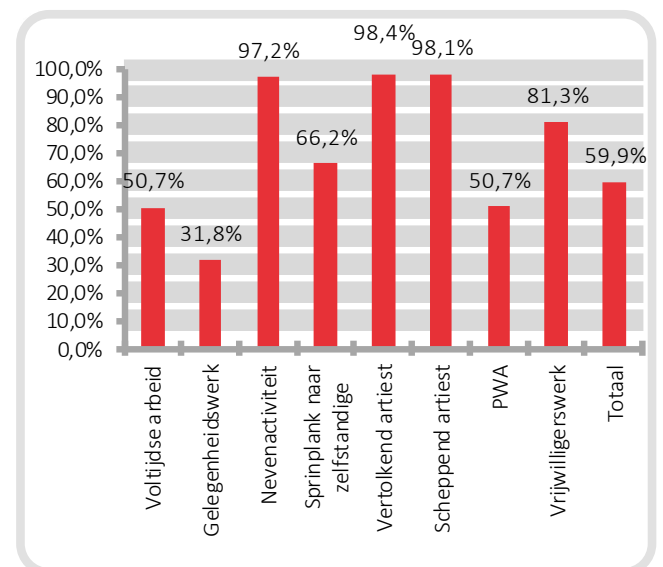
De UVW-WZ oefenen hun bijkomende activiteit niet per se in elke maand van hun werkloosheidsperiode uit. Van de 517.835 verschillende onderzochte UVW-WZ (die een werkloosheidsuitkering ontvingen gedurende het gehele jaar 2017 of een gedeelte ervan) konden we volgens de gebruikte methodologie 3.759.987 vergoede maanden tellen. Dat komt neer op een gemiddelde van ongeveer 7 maanden werkloosheid in 2017 per UVW-WZ. Daarvan noteren we voor 760.108 van de vergoede maanden een bijkomende activiteit. Dat betekent dat de UVW-WZ van 2017 gemiddeld gedurende ongeveer 1/5 (20,2%) van hun werkloosheidsperiode een bijkomende activiteit uitoefenden; dus ongeveer 1,5 van de 7 maanden die we gemiddeld lieten optekenen.

Wanneer we ons beperken tot de UVW-WZ met een bijkomende activiteit, blijkt dat die groep het merendeel van hun werkloosheidsperiode (59,9%) een bijkomende activiteit uitoefende. Het gaat gemiddeld om ca. 4 maanden op de gemiddelde werkloosheidsperiode van 7 maanden.

Het aandeel maanden tijdens de werkloosheidsperiode waarin de activiteit wordt uitgeoefend, verschilde echter sterk per activiteitstype (zie grafiek 4). Zo hebben de betrokken werklozen ongeveer de volledige werkloosheidsperiode hun nevenactiviteiten uitgeoefend (97,2% van de maanden). Dit geldt evenzeer voor de artiesten, gezien de specificiteit van hun activiteit. Gelegenheidswerk kende op dat vlak het laagste aandeel, namelijk 31,8%.

Grafiek 4

Aandeel per activiteitstype van het aantal maanden dat de activiteit werd uitgeoefend t.o.v. het totale aantal vergoede maanden van de werkloosheidsperiode bij de betrokken UVW-WZ in 2017

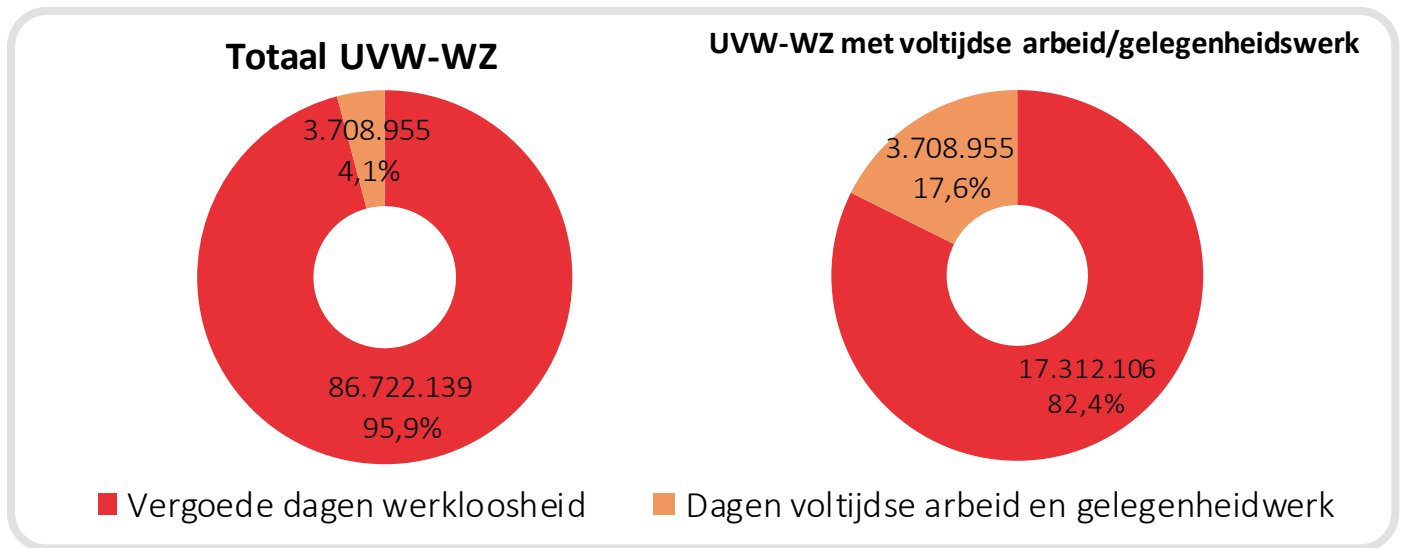

4

Aandeel betaalde arbeidsdagen in voltijdse arbeid en Gelegenheidswerk

Grafiek 5

Verhouding van de vergoede dagen werkloosheid en de door UVW-WZ gepresteerde dagen in voltijdse arbeid en Gelegenheidswerk in 2017

Aangezien de RVA, zoals vermeld voor de vaakst uitgeoefende activiteitstypes, namelijk voltijdse arbeid en Gelegenheidswerk, ook beschikt over het aantal verschillende dagen waarop de activiteit werd uitgeoefend, kan het interessant zijn dat ook te vergelijken met het aantal dagen waarvoor de UVW-WZ een werkloosheidsvergoeding ontvingen (zie grafiek 5). In totaal konden we voor de UVW-WZ van 2017 volgens de gehanteerde methodologie 86.722.139 vergoede dagen werkloosheid tellen, waarvan 17.312.106 aan personen die ook voltijdse arbeid en/of Gelegenheidswerk uitoefenden tijdens hun werkloosheidsperiode. Het aantal gewerkte dagen voltijdse arbeid en Gelegenheidswerk voor die groep bedroeg in totaal 3.708.955. Dat betekent dat voor het totaal van de UVW-WZ in 2017 4,1% van de vergoedbare dagen

omwille van voltijds of Gelegenheidswerk niet hoefde te worden vergoed door de werkloosheidsuitkering. De UVW-WZ die erin slaagden een aanwerving voor voltijdse arbeid en/of Gelegenheidswerk te verkrijgen, spendeerden ondanks hun periode van werkloosheid 17,6% van hun tijd aan het werk.

NB Zoals vermeld is deze oefening op basis van de beschikbare gegevens enkel mogelijk voor voltijdse arbeid en Gelegenheidswerk. Voor PWA beschikt de RVA echter wel over het aantal gepresteerde uren. Dat aantal bedroeg over de beschouwde periodes in totaal 3.158.228 uur. Wanneer we dat aantal uren proberen om te zetten naar voltijdse arbeidsdagen en het aandeel t.o.v. de vergoede dagen werkloosheid berekenen, komen we op ongeveer 0,5%.

5

Besluit

Het is een vaak voorkomende mythe dat mensen tijdens een werkloosheidsperiode geen economische bijdragen leveren aan de maatschappij. Daarbij wordt echter geen rekening gehouden met de bijkomende activiteiten die zich gedurende een werkloosheidsperiode kunnen voordoen.

Wanneer we voor de UVW-WZ kijken naar de werkloosheidsperiodes in 2017, zien we dat maar liefst 1/3 gebruikmaakte van de mogelijkheden tot een bijkomende activiteit. 9,0% van de UVW-WZ combineerde zelfs verschillende types activiteiten.

Meer dan 1 werkloze op 4 (25,7%) kende tijdens de werkloosheidsperiode ook periodes van voltijdse arbeid, die dan van de controlekaart werden geschrapt. 7,2% deed hetzelfde met Gelegenheidswerk. Daarmee presteerden de UVW-WZ van 2017 in totaal 3.708.955 arbeidsdagen in voltijdse arbeid of Gelegenheidswerk, wat neerkomt op 4,1% vergoedbare dagen die daardoor niet door de werkloosheidsuitkeringen moesten worden gedekt.

Bovendien besloegen de bijkomende activiteiten voor de werklozen die ze uitoefenden een behoorlijk groot aandeel van de werkloosheidsperiode. Werklozen met een artistieke of nevenactiviteit, hoewel relatief klein in aantal, maakten gedurende nagenoeg alle maanden van hun volledige werkloosheidsperiode gebruik van de mogelijkheid tot een bijkomende activiteit. In het geval van de artiesten vloeit die vaststelling uiteraard wel voort uit de specificiteit van hun activiteit. UVW-WZ met momenten van voltijdse arbeid en/of Gelegenheidswerk spendeerden ondanks hun werkloosheid 17,6% van hun dagen reëel aan het werk.